

Алфа БК Универзитет**Факултет за финансије, банкарство и ревизију****ВЕЋУ ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ**

На основу Одлуке бр. 1984 Већа за последипломске студије Алфа БК Универзитета у Београду, на седници која је одржана 05.12.2025. године, именована је Комисија за оцену и јавну одбрану докторске дисертације кандидата Милице Вујадиновић под називом „Царинска служба Републике Србије као фискални и безбедносни национални стуб пред међународном заједницом са освртом на макроекономске изазове и регионалну праксу“.

На основу приложене пријаве теме докторске дисертације, Комисија у саставу:

1. Проф. др Лидија Маџар, ванредни професор, Факултет за финансије, банкарство и ревизију, Алфа БК Универзитет, председник Комисије,
2. Проф. др Драган Цветковић, ванредни професор, Висока школа за пословну економију и предузетништво, члан и
3. Проф. др Јозефина Беке Тривунац, редовни професор у пензији, професор емеритус, Факултет за финансије, банкарство и ревизију, Алфа БК Универзитет, ментор;

Након прегледа докторске дисертације, а у складу са Правилником о докторским студијама, подноси следећи:

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ**Основни подаци о докторанду**

Милица Вујадиновић рођена је 04.06.1993. године, у Београду, где је 2008. године завршила Основну школу „Михаило Петровић Алас“. Опредељена за економску струку, 2012. године завршила је Европску пословну школу „Милутин Миланковић“ у Београду. Исте године уписује Цон Незбит Универзитет, Факултет за пословне студије у Београду. Као дипломирани економиста, 2016. године уписује једногодишње мастер студије на Европском Универзитету, Факултету за европски бизнис и маркетинг у Београду. За време студија, у периоду од 2012. до 2017. године, била је у сталном радном односу у породичној фирми која је тада пословала као генерални заступник британског интернационалог бренда „Trespass“.

У породичној фирми, професионалну каријеру Милица је започела као маркетинг менаџер, а убрзо је преузела и директорску функцију у компанији, где је била одговорна за организацију увоза и дистрибуцију робе ка малопродајним објектима, уређење и промоцију комерцијалних простора, управљање људским ресурсима и финансијским пословањем.

Након завршених основних и мастер студија, упоредо са 5 година рада у приватном сектору, прихвата понуду горе поменутог Европског Универзитета да заснује радни однос као асистент декана Факултета за европски бизнис и маркетинг. Тада, 2017. године постаје сарадник у настави на предметима у области бизниса и маркетинга и ствара идеју и љубав према научном раду и професорској каријери. Годину дана касније, одлучује се да каријеру најпре усмери у стварање практичног знања, изградњу сопственог реферата у одређеној области струке, како би једног дана стечено знање могла да преточи у аутентичан, друштвено користан научни рад.

У вези са наведеним, 2018. године заснива радни однос у Управи царина Републике Србије. Рад у царинској служби започела је у Бироу директора, организационој јединици за односе са јавношћу, која подразумева блиску координацију са свим другим организационим јединицама, од граничних прелаза и мобилних тимова до прекршајних и правних питања, али и ексклузивитета приликом организације посета и протокола страних и домаћих званица, поводом најразличитијих догађаја и мотива, што јој је омогућило широку слику о функционисању целог система и дубоко разумевање царинске службе као живог и комплексног организма.

Царинску каријеру гради и у Одељењу за међународну царинску сарадњу, где је стекла директан увид у спољнополитичке, али и безбедносне аспекте царинског деловања, укључујући рад на дипломатским и војним транзитима, попут конвоја КФОР и сл. Овај аспект препознат је у предметној дисертацији као стратешки важна димензија царинске службе, која превазилази оквире фискалне улоге и постаје инструмент регионалне стабилности и суверенитета.

Професионални пут наставља у организационој јединици која, на највишем стратешком нивоу, одлучује и координира радом Управе царина. Наиме, у оквиру Кабинета директора царинске службе, у периоду 2021-2024. године, била је задужена за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле, као и за унапређење сарадње са интерном ревизијом. Те функције, иако често „невидљиве“ јавности, представљају кључне механизме за изградњу транспарентне, одговорне и ефикасне јавне управе.

Вишегодишњи ангажман и обављање различитих дужности, омогућио јој је јединствен увид у рад ове институције, као и личну изградњу, устројен ментални склоп, поштовање хијерархијског система вредности, дисциплинован и професионалан кодекс понашања – по принципима командне одговорности, на основу којих и сама царинска служба функционише.

Године 2024. прихвата понуду Владе Републике Србије, Канцеларије за ревизију система управљања средствима Европске уније, и прелази на позицију координатора послова ревизије, где ради и данас. Задужена је за ревизију програма спровођених кроз ИПА пројекте, односно ревизију средстава ЕУ додељених Републици Србији као Инструмент за претприступну помоћ. Такође, у оквиру Реформске агенде Републике Србије, поводом новог Инструмента за реформе и раст, који је додељен кроз План раста ЕУ за Западни Балкан, ангажована је на пословима система управљања и контроле, који је базиран на основама система финансијског управљања и контроле и функције интерне ревизије.

Ниво и распон стеченог знања у царинској служби утицали су на сазревање одлуке да 2022. године упише докторске академске студије на Алфа БК Универзитету, Факултету за банкарство, финансије и ревизију, програм Међународна трговина и бизнис. Након положених испита, са просечном оценом 9,83 и израде и одбране приступног рада, 2025. године обавила је консултације за пријаву докторске дисертације, која је прихваћена под називом „Царинска служба Републике Србије као фискални и безбедносни национални стуб пред међународном заједницом са освртом на макроекономске изазове и регионалну праксу“.

Библиографија докторанда обухвата следеће радове

1. М24 Вујадиновић М, Божовић Ј, Бркљач М. „Модернизација пословања царинске службе у Републици Србији“ Акционарство број 1/2025, Институт примењених наука д.о.о. Београд, 2025. год. (доступна потврда о прихватању рада за објављивање).
2. М33 Вујадиновић М, Павловић А.С. „Актуелно стање вештачке интелигенције у Србији“ Зборник радова са међународне научне конференције *ALFATECH*, Београд, 15. март 2024. год, стр. 277. ISBN 978-86-6461-074-2. COBISS.SR-ID: 148932873.
3. М53 Вујадиновић М. „Управљање ризицима Управе царина Републике Србије“ Ревизор, Београд, 28. јун 2024. год, стр. 113. ISSN 1450-7005. COBISS.SR-ID 140584199.

Основни подаци о дисертацији

Наслов дисертације

Српски наслов: Царинска служба Републике Србије као фискални и безбедносни национални стуб пред међународном заједницом са освртом на макроекономске изазове и регионалну праксу.

Енглески наслов: The Customs Administration of the Republic of Serbia as a Fiscal and Security Pillar vis-à-vis the International Community, with Reference to Macroeconomic Challenges and Regional Practice.

Научна област дисертације

Основно образовно-научно поље: друштвене науке

Научна област: економске науке

Ужа научна област: општа економија (са усмерењем на царински систем и јавне финансије)

Подаци дисертације

Број страница: 210

Број референци: 136

Број графикана: 8

Број табела: 7

1. Предмет и циљ докторске дисертације

1.1. Предмет докторске дисертације

Теоријско одређење предмета докторске дисертације заснива се на чињеници да је царинска служба Републике Србије историјски настала ради обезбеђивања државног прихода у трговинском промету и као инструмент економске заштите домаћег тржишта. Нови видови економске међузависности у међународном окружењу проширили су делокруг царинских надлежности. Данас се царинска служба издваја, осим по својој традиционалној функцији, и као значајан безбедносни чинилац у државном систему.

Предмет овог научног истраживања је анализа царинске службе Републике Србије као фискалног и безбедносног националног стуба, пред међународном заједницом, са посебним освртом на савремене макроекономске изазове и регионалну праксу. Истраживање је усмерено на стратешко устројство и надлежности ове службе да делује кроз све виталне системе једне земље. Управа царина представља један од ретких државних механизма чије се функције прожимају од подстицања и заштите привреде, очувања јавног здравља и интегритета грађана, до обезбеђивања државних граница и стабилних прихода у јавним финансијама.

Истовремено са поступањем у националном оквиру, царинска служба Републике Србије преузима важну улогу у спровођењу међународних стандарда, као спона између домаћег правног поретка и динамике интеграцијских процеса. С тим у вези, овим радом је обухваћена и анализа међународних докумената који се односе на царинску политику и процедуре. Ту спадају билатерални и мултилатерални споразуми, споразуми Светске трговинске организације (СТО), инструменти Светске царинске организације (СЦО) и други међународни акти у области граничног надзора, размене информација и дигитализације поступака. У том смислу, проучавање је усмерено и на институционалну спремност српске царинске службе да учествује у прекограничним иницијативама и интегрисаним системима управљања границом.

Полазећи од наведеног, посебна пажња је посвећена начину на који се царинска служба позиционира у оквиру процеса институционалне и нормативне трансформације, условљене усклађивањем са стандардима евроинтеграцијског процеса. Поставља се питање примењивости униформних решења хоризонталне политике спољних регулатива у областима специфичног царинског управљања, у односу на делотворност постојећих домаћих механизма контроле.

Операционално одређење предмета истраживања се најпре спроводи проценом реалног фискалног доприноса Управе царина у јавним финансијама Републике Србије. Приказује учешће царине у структури укупних пореских прихода кроз наплату царинских и других увозних дажбина.

Рад процењује институционалне капацитете и међуресорну сарадњу царинске службе са полицијом, инспекцијским службама и министарствима, али и међународним организацијама кроз правни оквир, протоколе и оперативну координацију. Ови параметри служе као показатељи интегритета и функционалности царинског оперативног система и као основ за разумевање

улоге царине у безбедносној сфери. Царинска служба се у савременим условима све чешће налази у позицији да реагује на прекограничне ризике и подржава унутрашњу стабилност кроз механизме контроле и надзора.

Истраживање обухвата и улогу технолошких иновација у реформисању царинских поступака, са нагласком на степен дигитализације, примену аутоматизованих система, електронско подношење декларација и развој електронских платформи које унапређују транспарентност и оперативну ефикасност службе. Дигитализација је посматрана као кључна компонента стратешке трансформације царинске службе и оснаживања институционалног кредибилитета унутар међународне заједнице, а не само као техничка модернизација.

Значајан предмет анализе су и институционалне промене које произилазе из процеса приступања Републике Србије ЕУ, са освртом на примену стандардизованих система управљања и контроле у јавном сектору. Сагледавају се и ограничења тих реформи, која се јављају приликом њиховог увођења у царинско управљање.

Временски, истраживање полази од историјског контекста царинске службе као нужног полазишта за разумевање њеног снажног упоришта у државном поретку и улоге коју има у савременим условима. Примарно је усмерено на период најновијих реформи и доступних података у протеклој деценији. Просторно, рад је фокусиран на Републику Србију, уз упоредну анализу искустава суседних држава кандидата и чланица ЕУ. Анализу допуњује и студија случаја првог заједничког граничног прелаза у региону, Прешево-Табановце, као пример добре регионалне праксе. Предмет истраживања припада интердисциплинарном оквиру, који обједињује економске, правне, безбедносне и административне аспекте деловања царинске службе Републике Србије.

1. Циљеви истраживања

Научни циљ ове дисертације је свеобухватна анализа положаја и функција царинске службе Републике Србије као једног од кључних стубова јавног управљања, са нагласком на њене фискалне и безбедносне капацитете. Истраживање настоји да испита начине на основу којих се Управа царина прилагођава процесима глобализације, дигитализације, регионалне сарадње и европских интеграција.

Циљ је да се утврде капацитети царинске службе да одговори на захтеве савремених реформи кроз моделе управљања који истовремено афирмишу постојећа достигнућа и омогућавају њихово унапређење. На тај начин дисертација настоји да утврди потенцијал царинске службе као стратешког државног ресурса.

Такође, фокус истраживања је на идентификацији кључних фактора који утичу на делотворност царинске службе Републике Србије, са посебним освртом на реформе које произлазе из приступних обавеза према ЕУ. С једне стране испитује се у којој мери евроинтеграцијске политике утичу на улогу царине у систему јавних финансија, а с друге, на који начин се може доказати поузданост домаћих контролних механизма у складу са европским вредносним начелима.

Осим наведеног, рад има за циљ да прикаже у којој мери дигитализација процедура, увођење електронских платформи и аутоматизација царинских поступака доприносе већој транспарентности, смањењу трошкова и убрзању протока робе. С тим у вези проучени су релевантни системи дигиталне трансформације царинске службе Републике Србије, као примери примене савремених ИТ решења у царинском управљању и њихови потенцијални правци развоја.

Разматрани оквири добијају додатну тежину када се посматрају у регионалном контексту. Поређење са царинским системима земаља региона омогућава препознавање предности и слабости постојећих решења, што чини основу за препоруке усмерене на јачање институционалне стабилности и ефикасности царине у Републици Србији.

Свеобухватно, научни циљ дисертације је да, кроз комбинацију теоријске анализе, упоредног истраживања и примера регионалне праксе, понуди нова сазнања и препоруке за унапређење царинске службе, чиме се доприноси развоју научне мисли у области јавне управе и практичном обликовању јавних политика.

Друштвени циљ ове дисертације је да укаже на значај царинске службе Републике Србије у очувању јавног интереса и унапређењу квалитета живота грађана. Као орган који обезбеђује стабилне приходе државе, царина има директан утицај на финансирање здравства, образовања, инфраструктуре и других јавних услуга. Истраживање настоји да покаже како је ефикасна и

поуздана царинска служба темељ социјалне стабилности и развоја друштва, а не само технички механизам фискалне наплате.

Други важан аспект друштвеног циља односи се на безбедност и заштиту грађана. Српска царинска служба, кроз контролу робе, људи и капитала, активно учествује у спречавању кријумчарења оружја, наркотика и других забрањених производа, као и у заштити јавног здравља кроз контролу лекова, хране и биолошких ризика. Истраживање тиме наглашава улогу царине као чувара граница и фактора који доприноси унутрашњој стабилности и сигурности државе.

Посебан друштвени значај огледа се и у подршци привреди. Поједностављене и предвидиве царинске процедуре смањују трошкове пословања, убрзавају проток робе и омогућавају домаћим компанијама већу конкурентност на међународном тржишту. Истраживање тежи да укаже на начине унапређења система Управе царина који би истовремено служили потребама државе и подржавали развој привреде у функцији економског раста и одрживог развоја.

Друштвени циљ истраживања укључује и међународну перцепцију кредибилитета Републике Србије. Ефикасна и транспарентна царинска служба представља кључан показатељ институционалне поузданости и поверења међу међународним инвеститорима и организацијама. Ипак, положај царине у процесу евроинтеграција доноси и изазове, јер једнообразна решења која проистичу из хоризонталних реформи ЕУ нису у потпуности прилагођена специфичностима царинске службе Републике Србије. Зато рад наглашава да се поузданост вредносних начела царинског управљања потврди кроз нормативни и стратешки оквир оперативне праксе Управе царина.

Научни рад има за циљ да понуди смернице релевантне за развој јавних политика у области царинске политике и јавних финансија. На основу изнетих анализа и закључака, дисертација отвара простор за даљу стручну и научну расправу о моделима управљања који обезбеђују одговорност, делотворност и отпорност јавне управе. Тиме се тежи доприносу обликовања политика усмерених на јачање стабилности државног поретка.

2. Хипотезе од којих се полази у истраживању

У складу са предметом и циљем докторске дисертације формулисане су четири хипотезе (Х1–Х4) које се односе на фискалну, институционалну, технолошку и безбедносну улогу царинске службе Републике Србије. На основу њих су постављена и истраживачка питања која служе као аналитички инструмент, а чијим разматрањем се омогућава стицање проверљивих резултата и извођење релевантних закључака.

Х1: Царинска служба обезбеђује стабилан и значајан извор прихода у буџету Републике Србије, али се њена улога у јавним финансијама и институционалном уређењу све више потискује у корист актуелних евроинтеграцијских реформи.

Истраживачко питање: У којој мери Управа царина задржава своју фискалну функцију у условима процеса европских интеграција?

Х2: Стратешко устројство српске царинске службе обезбеђује већу делотворност и мерљивост система управљања и контроле, у односу на универзалну форму вредновања интерних контрола, преузету кроз хоризонталне реформе евроинтеграцијског процеса.

Истраживачко питање: Да ли униформност система интерне финансијске контроле, истоветног за јавни сектор Републике Србије, може да обухвати специфичност рада царинске службе и буде доказ усклађености са стандардима ЕУ?

Х3: Дигитализација царинских поступака и примена савремених технолошких решења значајно доприносе модернизацији и унапређењу пословања царинске службе Републике Србије, у складу са међународним стандардима.

Истраживачко питање: У којој мери дигитална решења поспешују ефикасност и транспарентност рада царинске службе Републике Србије?

Х4: Царинска служба Републике Србије нормативним, оперативним и институционалним капацитетима чини кључан безбедосни механизам у заштити државног поретка, јавног здравља и грађана, посебно у условима макроекономских изазова.

Истраживачко питање: На који начин Управа царина својим свеобухватним капацитетима управља прекограничним ризицима и доприноси очувању унутрашње безбедности Републике Србије?

Формулисане хипотезе усмеравају целокупан ток дисертације и представљају полазиште за аналитички и критички приступ теми. Њихово систематско разматрање омогућава да се провери утемељеност полазних претпоставки, уочи степен усклађености са међународним стандардима и идентификују специфичности националног царинског система. На тај начин, овај део рада поставља методолошки оквир за даље истраживање и доношење релевантних закључака.

Постављена истраживачка питања су основ за операционализацију хипотеза, односно инструмент за преиспитивање доминантних наратива у вези са реформом јавне управе и процесом европских интеграција. На тај начин се отвара простор за проучавање усклађености између теоријских постулата, стратешких опредељења државе и реалних капацитета царинског органа. Овакав приступ омогућава анализу на више различитих нивоа: нормативном, институционалном и оперативном.

Посебан значај хипотеза огледа се у томе што омогућавају вишеструко тестирање улоге царинске службе у транзиционим условима, као управног органа и као показатеља институционалне зрелости јавног сектора Републике Србије. У том смислу, истраживање има и изражен интердисциплинарни карактер, јер обједињује елементе безбедности, финансија, система управљања, европског права и информационих технологија.

Полазећи од сложености предмета истраживања, постављене хипотезе чине оквир за проучавање аналитичке грађе из различитих извора: регулативних докумената, емпиријских показатеља, упоредних анализа и студија случаја. Таква анализа има двоструку намену, с једне стране, у верификацији полазних претпоставки, а с друге у пружању дубљег увида у међузависност фактора који обликују рад и развој царинске службе Републике Србије.

Проверљивост хипотеза условљена је применом адекватне методологије која обезбеђује научну валидност и транспарентност у закључивању. Методологија научног истраживања, као логичан наставак теоријског оквира, има за циљ да прикаже аналитички апарат и истраживачке алате који ће осигурати поузданост добијених резултата.

3. Методе које се примењују у истраживању

Методолошки оквир усмерен је на систематично испитивање фискалне, институционалне, технолошке и безбедносне функције царинске службе Републике Србије у односу на постављене хипотезе (X1–X4). У истраживању је коришћено више комплементарних метода како би се обухватиле различите аналитичке равни и обезбедила проверљивост налаза.

Обухват истраживања

Истраживање обухвата период најновијих реформи из претходне деценије, са освртом на историјски развој царине, док је просторни оквир усмерен на Републику Србију, уз упоредну анализу искустава суседних држава кандидата и чланица ЕУ.

Извори података

- Међународни извори: извештаји и базе података релевантних организација (пре свега СЦО и Светске банке).
- Домаћи извори: подаци Управе царина и других надлежних институција; важећи нормативни акти и подзаконска документа.

Поступак истраживања

- Дескриптивна метода: за приказ институционалног устројства и функција царинске службе Републике Србије и изабраних држава у региону.
- Упоредна анализа: за међудржавно поређење (Република Србија, Република Северна Македонија, Црна Гора, Мађарска, Република Бугарска и Румунија).
- Анализа и синтеза: за идентификацију образаца, препознавање узрочно-последичних веза и повезивање налаза у јединствену целину.
- Нормативна метода: у анализи домаћег и међународног законодавства и подзаконских аката.
- Квантитативна метода: у интерпретацији показатеља, процената и трендова.
- Студија случаја: интегрисани гранични прелаз Прешево–Табановце као први заједнички прелаз у региону и пример убрзаног протока прекограничног кретања.

Показатељи и операционализација хипотеза

- Фискална димензија (X1): учешће царинских и других увозних дажбина и накнада у структури укупних пореских прихода Републике Србије и Мађарске; трендови и односи у посматраном периоду.
- Систем управљања и контроле (X2): разрада домаћих процедура управљања и контроле у односу на универзалне форме хоризонталних реформи ЕУ; анализа применљивости униформних образаца у специфичним царинским поступцима.
- Дигитализација (X3): степен електронског пословања (удео електронски поднетих декларација) и имплементација савремених ИТ решења у царинским поступцима; повезаност са ефикасношћу и транспарентношћу.
- Безбедносна димензија (X4): нормативни и институционални капацитети за управљање прекограничним ризицима; међуресорна сарадња; овлашћена тела и оперативне процедуре контроле и надзора.

Ограничења и мере ублажавања

- Упоредивост података: разлике у методолошким и институционалним поставкама држава; ублажава се триангулацијом извора и метода.
- Доступност микро-података: ограничен приступ детаљним административним подацима; ублажава се ослањањем на званично објављене агрегате и проверљиве секундарне изворе.
- Литература: већина научних радова усмерена је на одсутност интерних контрола у јавном сектору, а не на ограниченост универзалне форме њиховог вредновања у специфичним оквирима попут царинске службе.

Поузданост резултата истраживања

Обезбеђено је кроз прецизно утврђивање извора и показатеља, поновљиве кораке анализе и укрштање међународних и домаћих података ради провере доследности налаза.

Етичка разматрања

Истраживање користи јавно доступне и званично објављене податке, без обраде личних података; поштују се начела академског интегритета и цитирања извора.

4. Остварени резултати и научни допринос

Предметна докторска дисертација пружа свеобухватну, интердисциплинарну анализу царинске службе Републике Србије као фискалног и безбедносног механизма у савременом друштвено-економском контексту. Истраживање је научно оправдано у мери у којој настоји да обједини више приступа: правно-институционални, економски, безбедносни и управљачки, ради систематичног и критичког сагледавања улоге царине у модерној држави. Очекивани резултати овог рада усмерени су како на проширење академског знања у области јавне управе и безбедносних студија случаја, тако и на конкретне предлоге за унапређење делотворности царинског система у Републици Србији.

Научни допринос рада је вишеструк. Прво, у хеуристичком смислу, рад настоји да идентификује и концептуализује специфичне институционалне, технолошке и безбедносне изазове са којима се суочава српска царинска служба у условима глобализације и евроинтеграција.

Друго, у верификаторном домену, рад проверава применљивост стандардизованих европских модела на српски институционални оквир, посебно у погледу фискалне аутономије, управљања ризицима, дигитализације и интерних контрола. Овакво поређење се темељи на анализи конкретних индикатора и практичних резултата, што омогућава прецизније сагледавање релевантности домаћих и страних решења.

Допринос конкретној науци огледа се у допуни постојеће литературе кроз критичко преиспитивање модела институционалног уређења царинских служби у земљама у транзицији, те кроз класификацију облика међуресорне сарадње царине са другим државним органима. Додатно, кроз тематско укрштање домена јавне управе, безбедности и економије, рад подстиче развој стратегије за анализу комплексних административних система, што представља допринос методологији управљања јавним сектором.

Са становишта друштвеног значаја, дисертација има за циљ да понуди препознатљив и применљив аналитички оквир који би могао бити коришћен у креирању јавних политика у области царинског управљања, посебно у контексту процеса дигиталне трансформације и регионалне интеграције. Резултати истраживања могу бити од користи за доносиоце одлука, државне институције и академску заједницу у циљу бољег разумевања потенцијала и ограничења постојећег система, али и за даље обликовање политике управљања јавним

приходима, заштите граница и институционалне отпорности стандардизованим евроинтеграцијским механизмима.

Сви наведени аспекти недвосмислено указују на то да царинска служба Републике Србије, осим фискалне и логистичке функције, има важну улогу у заштити јавног здравља, контролисању безбедносних ризика и очувању уставног поретка, те је стога оправдано да буде препозната, осим у области фискалне стабилности, као један од кључних безбедносних механизма у државној управи. Истраживање указује на значајне домете српске царинске службе, али и идентификује области у којима је потребно даље усавршавање, прилагођавање и селективно преузимање међународних стандарда, у складу са националним околностима и потребама.

Посебну вредност овом истраживању даје лична перспектива аутора докторске дисертације, стечена вишегодишњим радом унутар царинског система Републике Србије, што је омогућило дубљу интерпретацију интерних процедура и административних специфичности, нарочито у погледу контролних механизма.

5. Сажет опис садржаја (структуре по главама):

Докторат је подељен на шест тематских целина које прате логичан ток од теоријског оквира до емпиријског истраживања и упоредне анализе.

- 1. Основна област научног истраживања** поставља темељ дисертације кроз дефинисање предмета, циља, хипотеза и методолошког приступа.
- 2. Појам и основе царина** обрађују историјски развој, правни оквир и савремено устројство царинске службе Републике Србије.
- 3. Међународно дејство и организације** анализирају положај српске царинске службе у оквиру кључних глобалних и регионалних институција и споразума.
- 4. Технолошки развој царинског система Републике Србије** истражују домете дигитализације, електронских сервиса и примене ИТ система у модернизацији царинских поступака.
- 5. Контролни механизми царинске службе Републике Србије** обрађују безбедносне, стратешке, екстерне и интерне контролне функције царине, као и специфичности њиховог функционисања у оквиру домаћег законодавства и надлежности на националним границама у условима транзиције Републике Србије ка чланству у ЕУ.

6. Квантитативно истраживање царинских служби у региону представља упоредну студију између Републике Србије и држава у окружењу, са акцентом на електронско пословање, фискални допринос и кадровске капацитете.

Поред главних тематских целина, докторска дисертација садржи и сажетак, предговор, увод и закључак, скраћенице и прилоге, који доприносе целини рада и пружају неопходан контекст, уводе читаоца у проблематику, а на крају заокружују кључне налазе и формулишу финалне увиде. Ови делови имају значајну улогу у структури дисертације јер повезују теоријски и емпиријски оквир у јединствену научну целину.

Садржај докторског рада обухвата следеће тематске јединице:

Увод

1. Основна област научног истраживања

- 1.1. Предмет научног истраживања
- 1.2. Циљ научног истраживања
- 1.3. Хипотезе и истраживачка питања
- 1.4. Методологија научног истраживања

2. Појам и основе царина

- 2.1. Царина кроз српску историју
- 2.2. Устројство царинске службе Републике Србије
- 2.3. Извори права и законски оквири
- 2.4. Врсте царина

3. Међународно дејство и организације

- 3.1. Светска царинска организација
- 3.2. Светска трговинска организација
- 3.3. Светска банка
- 3.4. Европска унија

4. Технолошки развој царинског система Републике Србије

- 4.1. Информациони систем царинске службе
- 4.2. Нови компјутеризовани транзитни систем
- 4.3. Национални једношалтерски систем
- 4.4. Овлашћени привредни субјекат

5. Контролни механизми царинске службе Републике Србије

- 5.1. Гранична контрола
- 5.2. Интегрисани гранични прелаз
- 5.3. Интерна финансијска контрола у јавном сектору
- 5.4. Специфичности царинске службе Републике Србије

6. Квантитативно истраживање царинских служби у региону

- 6.1. Упоредна анализа
- 6.2. Електронско пословање
- 6.3. Фискална улога
- 6.4. Институционални капацитети

Закључак

Литература

Реферисана литература обухвата 136 наслова и новијег је датума. Највећи број извора је документационе природе и потиче од Светске банке, Европске комисије, Управе царина, Владе и министарстава Републике Србије и законе. Сви ови извори потичу из период од 2006. до 2025. године. Аутор је користио и 11 референци историјског карактера, које потичу из периода од 1898. до 1997. године. Преостали извори такође су новије датума, укључујући и информације са интернета за које тачан датум није доступан. Структура коришћене литературе дата је у следећем прегледу:

Извори референци	Број референци	Период издања
World bank	27	од 2006 до 2025
European Commission	18	од 2006 до 2025
Управа царина	21	од 2013 до 2025
Закони	16	од 2006 до 2024
Влада Републике Србије	7	од 2009 до 2024
Министарство за европске интеграције	7	од 2014 до 2024
Министарство финансија	5	од 2019 до 2025
Историјски извори	11	од 1898 до 1997
Други савремени извори	11	од 1999 до 2025
Извори са интернета без познатог датума	13	
Укупно	136	

6. Списак литературе која се користи

1. Благојевић, М. (1989). Србија у доба Немањића: од кнежевине до царства: 1168–1371 – илустрована хроника (С. Петковић, текст уз слике; С. Ћирковић, предговор). ТРЗ Вајат и ИРО Београд.
2. Влада Републике Србије. (2009). Стратегија развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-испр, 101/07, 65/08.). https://mfin.gov.rs/upload/media/1k0E9i_601acf6b18d6a.pdf
3. Влада Републике Србије. (2017а). Стратегија развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији за период 2017–2020. године („Службени гласник

- PC“, бр. 51/2017.). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2017/51/1/reg>
4. Влада Републике Србије. (2017). *Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији за период 2017–2020* („Службени гласник РС“, бр. 9/2017.). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2017/9/1>
 5. Влада Републике Србије. (2022а). *Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији за период 2022–2027* („Службени гласник РС“, бр. 89/2022.). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2022/89/1>
 6. Влада Републике Србије. (2019). *Србија и Северна Македонија отвориле интегрисани гранични прелаз*. <https://www.srbija.gov.rs/vest/405636/srbija-i-severna-makedonija-otvorile-integrisani-granicni-prelaz.php>
 7. Влада Републике Србије. (2024). *Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2025. годину* („Службени гласник РС“, бр. 100/2024). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/uredba/2025/43/1>
 8. Влада Републике Србије. (2024а). *Уредба о царинским поступцима и царинским формалностима* („Службени гласник РС“ бр. 39/2019, 8/2020, 132/2021, 144/2022, 117/2023, 97/2024.). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/uredba/2019/39/1/reg>
 9. Вујадиновић, М. (2024). *Управљање ризицима Управе царина Републике Србије*. *Ревизор*, 1–2 (105–106), 113–118.
 10. Вујадиновић, М. Божовић, Ј. и Брклјач, М. (2025). *Модернизација пословања царинске службе у Републици Србији*. *Акционарство*.
 11. Душанов Законик. (1994). *Бистрички препис*. Нова.
 12. Ђорђевић Д. (1958). *Трговински преговори Србије и Аустроугарске 1869–1875*. *Историјски гласник*, 3–4, 51–73.
 13. Економски лексикон. (1975). *Економски лексикон*. Савремена администрација.
 14. Закон о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр, 108/2013, 142/2014, 68/2015 - др. закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019, 149/2020, 118/2021, 138/2022, 118/2021 - др. закон, 92/2023, 94/2024). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2009/54/1/reg>

15. Закон о генетички модификованим организмима („Службени гласник РС“, бр. 41/2009). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2009/41/13>
16. Закон о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011, 93/2012 - др. закон, 119/2012, 139/2014, 30/2018, 19/2025). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2018/30/2>
17. Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС“ бр. 18/2016, 95/2018 - Аутентично тумачење, 2/2023 - УС). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2016/18/2/reg>
18. Закон о потврђивању Конвенције о заједничком транзитном поступку („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 13/2015). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/mu/skupstina/zakon/2015/13/1/reg>
19. Закон о потврђивању Споразума о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у Централној Европи – СЕФТА 2006 („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 88/2007). https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_potvrdjivanju_sporazuma_o_izmeni_i_pristupanju_sporazumu_o_slobodnoj_trgovini_u_centralnoj_evropi_cefta_2006.html
20. Закон о потврђивању Споразума о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 6/2010). https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_potvrdjivanju_sporazuma_o_slobodnoj_trgovini_izmedju_republike_srbije_i_drzava_efta.html
21. Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 83/2008). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/viewPdf/408493>
22. Закон о потврђивању Споразума о слободној трговини између Републике Србије, с једне стране и Евроазијске економске уније и њених држава чланица, с друге стране („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 3/2020). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/mu/skupstina/zakon/2020/3/4/reg>
23. Закон о потврђивању Уговора о оснивању Транспортне заједнице („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 11/2017) <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/mu/skupstina/zakon/2017/11/2/reg>

24. Закон о прекршајима („Службени гласник РС“ бр. 65/2013, 13/2016, 98/2016 - УС, 91/2019 - др. закон, 91/2019, 112/2022 – УС).<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2013/65/2/reg>
25. Закон о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС“ бр. 36/2009, 36/2011 - др. закон, 88/2011, 89/2015 - др. закон). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2009/36/21/reg>
26. Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС“, бр. 49/2021). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2021/49/2>
27. Закон о царинској служби („Службени гласник РС“, бр. 95/2018 и 144/2020).<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2018/95/5/reg>
28. Кривични законик („Службени гласник РС“, бр. 85/2005, 88/2005 – исправка, 107/2005 – исправка, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019, 94/2024). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2005/85/6/reg>
29. Крсмановић, Д. (2006). *Царина и царинска служба у Србији (1804-1914)*. Република Србија, Министарство финансија – Управа царина и ЈП „Службени гласник“.
30. Министарство за европске интеграције. (2014). *Преговарачка позиција Републике Србије за Међувладину конференцију о приступању Републике Србије Европској унији за поглавље 32 Финансијски надзор*. https://www.mei.gov.rs/upload/documents/pristupni_pregovori/pregovaracke_pozicije/pg32_pregovaracka_pozicija_srb.pdf
31. Министарство за европске интеграције. (2015). *Одржана друга Међувладина конференција о приступању Републике Србије Европској унији*. <https://www.mei.gov.rs/srl/vesti/852/detaljnije/w/0/odrzana-druga-medjuvladina-konferencija-o-pristupanju-republike-srbije-evropskoj-uniji/>
32. Министарство за европске интеграције Републике Србије. (2024). *Водич кроз преговоре Србије и ЕУ*. <https://www.mei.gov.rs/srp/obuka/e-obuke/vodic-kroz-pregovore-srbije-i-evropske-unije/uvod/hronoloski-pregled-odnosa-republike-srbije-i-evropske-unije-od-2005-godine-do-otvaranja-pristupnih-pregovora/>
33. Министарство за европске интеграције Републике Србије. (2024а). *Поглавље 29 – Царинска унија*. <https://www.mei.gov.rs/srp/obuka/e-obuke/vodic-kroz-pregovore-srbije-i-evropske-unije/klasteri/klaster-3/poglavlje-29-carinska-unija/>

34. Министарство за европске интеграције Републике Србије. (2024б). *Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност*. <https://www.mei.gov.rs/srp/obuka/e-obuke/vodic-kroz-pregovore-srbije-i-evropske-unije/klasteri/klaster-1/poglavlje-24-pravda-sloboda-i-bezbednost/>
35. Министарство за европске интеграције Републике Србије. (2024в). *Поглавље 32 – Финансијски надзор*. <https://www.mei.gov.rs/srp/obuka/e-obuke/vodic-kroz-pregovore-srbije-i-evropske-unije/klasteri/klaster-1/poglavlje-32-finansijski-nadzor/>
36. Министарство за европске интеграције Републике Србије. (2024г). *Поглавље 7 – Право интелектуалне својине*. <https://www.mei.gov.rs/srp/obuka/e-obuke/vodic-kroz-pregovore-srbije-i-evropske-unije/klasteri/klaster-2/poglavlje-7-intelektualna-svojina/>
37. Министарство финансија Републике Србије. (н.д.). *Централна јединица за хармонизацију ИФКЈ документа*. <https://ifkj.mfin.gov.rs/pocetna>
38. Министарство финансија Републике Србије. (2019). *Правилник о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору*. („Службени гласник РС“, бр 89/2019.) <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2019/89/1/reg>
39. Министарство финансија Републике Србије. (2020). *Приручник за финансијско управљање и контролу*. https://www.mfin.gov.rs/upload/media/OpXx0Q_60158c80d5998.pdf
40. Министарство финансија Републике Србије. (2020а). *Приручник за интерну ревизију у јавном сектору*. https://mfin.gov.rs/upload/media/9zsahN_601041bf3d120.pdf
41. Министарство финансија Републике Србије. (2025). *Представљен пројекат успостављања Националног једношалтерског система*. <https://www.mfin.gov.rs/aktivnosti/predstavljen-projekat-uspostavljanja-nacionalnog-jednoalterskog-sistema>
42. Петровић, Д. (1898). *Финансије и установе обновљене Србије до 1842. Књига II: Други устанак, финансирање и народни приходи до 1835*. Државна штампарија Краљевине Србије.
43. Поповић, М. (1974). *Царинско пословање*. Београд.
44. Продановић, Ј. (1936). *Уставни развитак и уставне борбе у Србији*. Геца Коп.
45. Станковић, М. (1982). *Системи царина и царинске заштите са царинским тарифама*. Завод за уџбенике и наставна средства.

46. Стојановић, Љ. (1929). *Старе српске повеље и писма*. Српска краљевска академија.
<https://archive.org/details/StareSrpskePoveljeIPismaKnjigaIBeogradSremskiKarlovci1929/page/n11/mode/2up>
47. Ћирковић С. (1997). *Срби у средњем веку*. Српска књижевна задруга.
48. Управа царина Републике Србије. (н.д.). *Билатерални споразуми и протоколи*.
<https://www.carina.rs/o-nama/odeljenja-van-sektora/medjunarodna-saradnja/bilateralna-saradnja.html>
49. Управа царина Републике Србије. (н.д.а). *Једношалтерски систем*. <https://www.carina.rs/o-nama/projekti-uprave-carina/projekti-u-toku/nacionalni-jednosalterski-sistem.html>
50. Управа царина Републике Србије. (2013). *Информатор о раду. Одељење ревизије*. Београд: Управа царина. [Документ више није доступан у електронској форми; примерак поседује аутор.]
51. Управа царина Републике Србије. (2019). *Поједностављени поступак при увозу за царинске заступнике*. <https://www.carina.rs/privreda/carinski-postupci/pojednostavljene-procedure.html>
52. Управа царина Републике Србије. (2020). *План рада за развој и коришћење електронских система царинске службе Министарства финансија за период 2020–2024. године*.
https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fmfin.gov.rs%2Fupload%2Fmedia%2FY2ET0F_6015c7795597f.docx&wdOrigin=BROWSELINK
53. Управа царина Републике Србије. (2020а). *Важан корак ка увођењу*. Преузето са *Једношалтерског система*. <https://www.carina.rs/pres/vesti/245660/vazan-korak-ka-uvodjenju-jednosalterskog-sistema.html>
54. Управа царина Републике Србије. (2020б). *Пословни план за унапређење организације и рада царинске службе у Републици Србији за период 2020–2024*.
https://www.carina.rs/upload/media/2020/10/21/47243/Poslovni_plan_za_unapre%C4%91enje_organizacije_i_rada_carinske_sluzbe_MF_2020-2024.pdf
55. Управа царина Републике Србије. (2020в). *Објашњење о спровођењу поједностављеног царинског поступка при увозу робе*. <https://www.carina.rs/privreda/carinski-postupci/pojednostavljene-procedure.html>
56. Управа царина Републике Србије. (2021). *Цариник*.
https://www.carina.rs/upload/media/2021/11/29/52241/carinik_237.pdf

57. Управа царина Републике Србије. (2022). *Подришка Европске уније за ефикасно управљање границом*. <https://www.carina.rs/o-nama/projekti-uprave-carina/projekti-u-toku/IPA2022- Podrska-EU-efikasno-upravljanje-granicom.html>
58. Управа царина Републике Србије. (2022а). *Информатор о раду*. <https://www.carina.rs/dokumenti/informator-o-radu.html>
59. Управа царина Републике Србије. (2022б). *Квалификовани електронски сертификати*. https://www.carina.rs/servisi/e_servisi/e_servisi_e_poslovanje_sa_upravom_carina/kvalifikovani -elektroski-sertifikat.html
60. Управа царина Републике Србије. (2023). *Увођење аутоматизованих система увоза и извоза и система управљања царинским одлукама*. <https://www.carina.rs/o-nama/projekti-uprave-carina/projekti-u-toku/eCarina.html>
61. Управа царина Републике Србије. (2023а). *Е-пословање са Управом царина*. https://www.carina.rs/servisi/e_servisi/e_servisi_e_poslovanje_sa_upravom_carina.html
62. Управа царина Републике Србије. (2024). *NCTS - Почетак заједничког транзитног поступка*. <https://www.carina.rs/privreda/carinski-postupci/ncts.html>
63. Управа царина Републике Србије. (2024а). *Заплењен заштићени папагај*. Вести. <https://www.carina.rs/pres/vesti/246575/zaplenjen-zasticeni-papagaj.html>
64. Управа царина Републике Србије. (2025). *АЕО. Шта је АЕО?* <https://www.carina.rs/privreda/carinski-postupci/aeo.html>
65. Управа царина Републике Србије. (2025а). *Ваздушне пушке скривене у товару сунцобрана*. Вести. <https://www.carina.rs/pres/vesti/246722/vazdusne-puske-skrivene-u-tovaru-suncobrana.html>
66. Управа царина Републике Србије. (2025б). *Пиштољ и муниција испод пешира*. Вести. <https://www.carina.rs/pres/vesti/246731/pistolj-i-municija-ispod-peskira.html>
67. Управа царина Републике Србије. (2025в). *Пиштољи и муниција у путној торби*. Вести. <https://www.carina.rs/pres/vesti/246721/pistolji-i-municija-u-putnoj-torbi.html>
68. Управа царина Републике Србије. (2025г). *Бојеви мечи у торби са кабловима*. Вести. <https://www.carina.rs/pres/vesti/246698/bojevi-meci-u-torbi-sa-kablovima.html>
69. Управа царина Републике Србије. (2025д). *Заштићене птице скривене испод седишта*. Вести. <https://www.carina.rs/pres/vesti/246720/zasticene-ptice-skrivene-ispod-sedista.html>
70. Устав Републике Србије. („Службени гласник РС“ бр. 98/2006, 115/2021 - Амандмани I-XXIX, 16/2022). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/ustav/2006/98/1/reg>

71. Царински закон. („Службени гласник РС“ бр. 95/2018, 91/2019 - др. закон, 144/2020, 118/2021, 138/2022). <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2018/95/2/reg>
72. Baldwin, R. (2016). *The great convergence: Information technology and the new globalization*. Harvard University Press.
73. BRICS. (n.d.). *Home page*. <https://brics.org/>
74. CEFTA Joint Committee. (2024). *Decision No. 8/2024 on the Recognition of AEOS Programmes*. CEFTA Secretariat. https://cefta.int/wp-content/uploads/2024/10/JC-Decision-No.-8_2024-on-the-Recognition-of-AEOS-Programmes.pdf
75. CEFTA Transparency. (n.d.). *Authorized Economic Operators*. <https://transparency.cefta.int/AuthorizedEconomicOperator/IndexPublic>
76. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. (2013). *Internal Control – Integrated Framework*. American Institute of Certified Public Accountants. https://www.coso.org/_files/ugd/3059fc_1df7d5dd38074006bce8fdf621a942cf.pdf
77. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. (2017). *Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance*. American Institute of Certified Public Accountants.
78. Council of Europe. (2023). *Country factsheet – Smuggling of migrants: Legal and judicial information on migrant smuggling. Serbia*. <https://rm.coe.int/serbia-2767-7802-4201-v-1/1680aefb98>
79. Council of the European Union. (n.d.). *The EU customs union*. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/the-eu-customs-union/>
80. Descartes Systems Group. (2024). *Customs & Regulatory Compliance – Streamlining transit: Understanding New Computerised Transit System Phase 5 (NCTS)*. Author. https://www.descartes.com/sites/default/files/media/documents/2024-02/NCTS_Guide_2023_UPDATED%20MARCH%202024.pdf
81. European Bank for Reconstruction and Development, European Investment Bank and World Bank. (2020). *The EBRD-EIB-WB Enterprise Surveys 2018-2020 – A Report on methodology and observations: October 2020*. https://www.beeps-ebd.com/wp-content/uploads/2020/04/beeps_vies_r_oct20.pdf
82. European Commission. (n.d.). *Customs Union*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/eu-customs-union-facts-and-figures_en

83. European Commission. (n.d.). *Schengen Area*. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_en
84. European Commission. (n.d.). *Single Market*. https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market_en
85. European Commission. (n.d.a). *Union and Common Transit*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/customs-procedures-import-and-export/what-customs-transit/union-and-common-transit_en
86. European Commission. (n.d.b). *Authorised Economic Operator (AEO)*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/aeo-authorized-economic-operator_en
87. European Commission. (n.d.c). *Financing of horizontal policy priorities in the EU budget*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities_en
88. European Commission. (2006). *Welcome to the world of Public Internal Financial Control*. Office for Official Publications of the European Communities. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/2/2019/09/brochure_pife_en.pdf
89. European Commission. (2015). *Screening report Serbia – Chapter 30: External Relations*. https://enlargement.ec.europa.eu/system/files/2018-12/screening_report_ch_30_serbia.pdf
90. European Commission. (2016). *Instrument For Pre-Accession Assistance (IPA II) 2014-2020 – IPA II Serbia: Sector Reform Contract for Integrated Border Management*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/5259676b-4138-4dad-9a2e-09e66b952de6_en?filename=ipa2016-039803.06-serbia-sector_reform_contract_for_integrated_border_management.pdf
91. European Commission. (2021). *Transit Manual*. https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f34c9bda-2c2c-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Selectedpublications&WT.ria_c=68639&WT.ria_f=7077&WT.ria_ev=search&WT.URL=https%3A%2F%2Ftaxation-customs.ec.europa.eu%2F
92. European Commission. (2023). Regulation (EU) 2023/956 establishing a Carbon Border Adjustment Mechanism. *Official Journal of the European Union*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj/eng>
93. European Commission. (2023a). *Serbia 2023 Report: Commission Staff Working Document*. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_695_Serbia.pdf

94. European Commission. (2023b). *EU Customs Reform*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/eu-customs-reform_en
95. European Commission. (2023c). *Out now: Union Customs Code Annual Progress Report 2023*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/news/out-now-union-customs-code-annual-progress-report-2023-2024-09-23_en
96. European Commission. (2023d). *Electronic customs*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/electronic-customs_en
97. European Commission. (2024). *Customs duties – a source of revenue*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/eu-customs-union-facts-and-figures/customs-duties-mean-revenue_en
98. European Commission. (2024a). *Commission Staff Working Document: Serbia 2024 Report*. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/3c8c2d7f-bff7-44eb-b868-414730cc5902_en?filename=Serbia+Report+2024.pdf Enlargement and Eastern Neighbourhood+6
99. European Commission. (2024b). *Agreement between the European Union and the Republic of Serbia on operational activities carried out by the European Border and Coast Guard Agency in the Republic of Serbia*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d76c561a-191a-11ef-a251-01aa75ed71a1/language-en>
100. European Parliament and Council. (2013). *Union Customs Code* (Regulation (EU) No 952/2013). *Official Journal of the European Union*, L 269/1. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0952>
101. League of Nations. (1921). *Convention and Statute on Freedom of Transit, Barcelona, 20 April 1921*. *League of Nations Treaty Series*. <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/LON/Volume%207/v7.pdf>
102. MERCOSUR. (n.d.). *Home page*. <https://www.mercosur.int/>
103. Office of the United States Trade Representative. (2018). *USTR Issues Tariffs on Chinese Products in Response to Unfair Trade Practices*. <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/press-releases/2018/june/ustr-issues-tariffs-chinese-products>
104. Regional Office for Capacity Building for the World Customs Organization Europe Region. (2022). *The SECO-WCO Global Trade Facilitation Programme delivers a workshop on risk management for Serbia*. <https://rocb-europe.org/the-seco-wco-global-trade-facilitation-programme-delivers-a-workshop-on-risk-management-for-serbia>

105. Southeast European Law Enforcement Center. (n.d.). *About SELEC*.
<https://www.selec.org/about-selec/>
106. United Nations Development Programme. (2025). *Serbia Takes Step Closer To Aligning With EU Customs Standards*. <https://www.undp.org/serbia/news/serbia-takes-step-closer-aligning-eu-customs-standards>
107. United Nations Development Programme. (2025a). *In Focus Armed Violence Monitor – Weapon seizures in South East Europe in 2023*. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-02/in-focus-armed-violence-monitor-on-weapon-in-south-eas_1.pdf
108. United Nations Security Council. (1999). *Resolution 1244 (1999)*.
[https://undocs.org/S/RES/1244\(1999\)](https://undocs.org/S/RES/1244(1999))
109. United Nations Office on Drugs and Crime. (n.d.). *Home page*. <https://www.unodc.org/>
110. World Bank. (n.d.). *Metadata Glossary: Logistics Performance Index*.
<https://databank.worldbank.org/metadataglossary/world-development-indicators/series/LP.LPI.OVRL.XQ>
111. World Bank. (2005). *Customs Modernization Handbook*.
<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/850061468779087644>
112. World Bank. (2014). *Evaluation of the EU–Turkey customs union*.
<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/298151468308967367/evaluation-of-the-eu-turkey-customs-union>
113. World Bank. (2014a). *Logistics Performance Index: Global Ranking 2014*.
<https://lpi.worldbank.org/2014>
114. World Bank. (2018). *Serbia National Single Window: Summary and Conclusions of the Visioning Workshop*. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/561591565596142469>
115. World Bank. (2019). *Lower Trade Costs and Increased Transport Efficiency in the Western Balkans, with Help from World Bank*. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/04/18/lower-trade-costs-and-increased-transport-efficiency-in-western-balkans-with-help-from-world-bank>
116. World Bank. (2020). *Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies*.
<https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/130bd2f3-f4b5-5b77-8680-01e6d6a87222>

117. World Bank. (2022). *Time release study: Making trade faster and more predictable in Europe and Central Asia [Blog post]*. <https://blogs.worldbank.org/en/trade/time-release-studies-making-trade-faster-and-more-predictable-europe-and-central-asia>
118. World Bank. (2023). *Logistics Performance Index: Global Ranking 2023*. <https://lpi.worldbank.org/international/global>
119. World Bank. (2023a). *Connecting to Compete 2023: Trade Logistics in an Uncertain Global Economy*. https://lpi.worldbank.org/sites/default/files/2023-04/LPI_2023_report_with_layout.pdf
120. World Bank. (2024). *Serbia 2024 Country Profile*. Enterprise Surveys. <https://www.enterprisesurveys.org/content/dam/enterprisesurveys/documents/country/Serbia-2024.pdf>
121. World Customs Organization. (2012). *Annual Report 2011-2012*. https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/annual-reports/annual-report-2011_2012.pdf
122. World Customs Organization. (2014). *Annual Report 2013-2014*. https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/annual-reports/annual-report-2013_2014.pdf
123. World Customs Organization. (2015). *Customs-Business Partnership Guidance* <https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/customs-business-partnership-guidance/customs--business-partnership-guidance.pdf>
124. World Customs Organization. (2019). *Serbia Customs benefits from WCO Integrity testing workshop*. <https://www.wcoomd.org/ru-ru/media/newsroom/2019/november/serbia-customs-benefits-from-wco-integrity-testing-workshop.aspx>
125. World Customs Organization. (2019a). *Annual Report 2018-2019*. https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/annual-reports/annual-report-2018_2019.pdf
126. World Customs Organization. (2020). *Annual Report 2019-2020*. https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/annual-reports/annual-report-2019_2020.pdf
127. World Customs Organization. (2021). *SAFE Framework of Standards*. <https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/safe-package/safe-framework-of-standards.pdf?la=en&la=en&la=en&la=en>
128. World Customs Organization. (2021a). *Annual Report 2020-2021*. https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/annual-reports/annual-report-2020_2021.pdf
129. World Customs Organization. (2023). *The SECO-WCO GTFP supports the Authorized Economic Operator (AEO) Programme in Serbia*.

- <https://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2023/march/the-seco-wco-gtftp-supports-the-aeo-programme-in-serbia.aspx>
130. World Customs Organization. (2023a). *Annual report 2022-2023*. https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/annual-reports/annual-report-2022_2023.pdf
 131. World Customs Organization. (2024). *Customs digitalization makes major strides in Serbia*. <https://mag.wcoomd.org/magazine/wco-news-105-issue-3-2024/digitalization-serbia/>
 132. World Customs Organization. (2024a). *Annual report 2023-2024*. https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/about-us/annual-reports/annual-report-2023_2024.pdf
 133. World Customs Organization. (2025). *Time release study guide: Version 4*. <https://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/time-release-study/wco-time-release-study-guide--version-4-2025.pdf?db=web>
 134. World Trade Organization. (2005). *Accession of Serbia – Working Party Documents*. https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/a1_serbia_e.htm
 135. World Trade Organization. (2017). *Trade Facilitation Agreement enters into force*. https://www.wto.org/english/tratop_e/tradfa_e/tradfa_e.htm
 136. World Trade Organization. (n.d.). *Understanding the WTO: Principles of the trading system*. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm

7. Закључак

Комисија за оцену и јавну одбрану докторске дисертације кандидата Милице Вујадиновић закључује да је докторанд Милица Вујадиновић испунила све неопходне услове за одбрану докторске дисертације. Докторска дисертација представља заокружен, оригиналан и методолошки утемељен научни рад. Јасно су дефинисани предмет и циљ истраживања, постављене су релевантне хипотезе и истраживачка питања, примењене адекватне научне методе и коришћена је обимна и релевантна домаћа и међународна литература. Резултати истраживања потврдили су ваљаност постављених хипотеза и допринели су развоју научних сазнања у области царинске политике и јавне управе, уз изражен практични значај. Имајући у виду да су испуњени сви законски, статутарни и научно-стручни услови, Комисија

ПРЕДЛАЖЕ

Већу за последипломске студије Алфа БК Универзитета у Београду да усвоји извештај Комисије и одобри одбрану докторске дисертације докторанда Милице Вујадиновић.

У Београду, 15.12.2025. године.

Чланови комисије:

1) Проф. др Лидија Маџар, редовни професор, Алфа БК Универзитет, Београд, председник Комисије;

Лидија Маџар

2) Проф. др Јозефина Беке Тривунац, редовни професор у пензији, професор емеритус, Алфа БК Универзитет, Београд, ментор;

Јозефина Беке Тривунац

3) Проф. др Драган Цветковић, ванредни професор, Висока школа за пословну економију и предузетништво, Београд, члан Комисије;

Драган Цветковић

7. Закључак

Комисија за оцену и јавну одбрану докторске дисертације кандидата Милице Вујадиновић закључује да је докторанд Милица Вујадиновић испунила све неопходне услове за одбрану докторске дисертације. Докторска дисертација представља заокружен, оригиналан и методолошки утемељен научни рад. Јасно су дефинисани предмет и циљ истраживања, постављене су релевантне хипотезе и истраживачка питања, примењене адекватне научне методе и коришћена је обимна и релевантна домаћа и међународна литература. Резултати истраживања потврдили су ваљаност постављених хипотеза и допринели су развоју научних сазнања у области царинске политике и јавне управе, уз изражен практични значај. Имајући у виду да су испуњени сви законски, статутарни и научно-стручни услови, Комисија

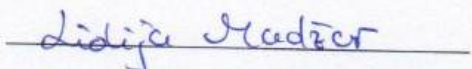
ПРЕДЛАЖЕ

Већу за последипломске студије Алфа БК Универзитета у Београду да усвоји извештај Комисије и одобри одбрану докторске дисертације докторанда Милице Вујадиновић.

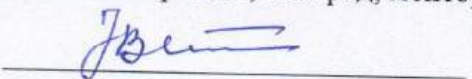
У Београду, 15.12.2025. године.

Чланови комисије:

1) Проф. др Лидија Мацар, редовни професор, Алфа БК Универзитет, Београд, председник Комисије;

2) Проф. др Јозефина Беке Тривунац, редовни професор у пензији, професор емеритус, Алфа БК Универзитет, Београд, ментор;

3) Проф. др Драган Цветковић, ванредни професор, Висока школа за пословну економију и предузетништво, Београд, члан Комисије;

